

Nr 33

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av 1962 års internationella veteavtal.

I en till riksdagen den 21 september 1962 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 176, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden och utrikesdepartementsärenden för den 11 maj 1962 ävensom över jordbruksärenden för den 21 september 1962 hemställt, att riksdagen måtte godkänna 1962 års internationella veteavtal. Avtalet har för Sveriges del undertecknats den 11 maj 1962 och den 6 juni 1962 har förklaring avgivits om svenska regeringens avsikt att ratificera avtalet.

Rörande avtalets lydelse torde få hänvisas till propositionen s. 2—55.

Efter redogörelse för tidigare och nu gällande internationella veteavtal samt för förberedelserna till 1962 års avtal har *chefen för jordbruksdepartementet* beträffande sistnämnda avtals innebörd anfört i huvudsak följande.

»Det nya veteavtalet gäller under tre år från och med den 1 augusti 1962 till och med den 31 juli 1965. Avtalet är öppet för undertecknande i Washington från och med den 19 april till och med den 15 maj 1962. Undertecknandet sker med förbehåll för ratifikation av vederbörande länder i enlighet med dessas konstitutionella regler. Ratificering skall äga rum senast den 16 juli 1962. Emellertid kan en regering senast nämnda datum underrätta Amerikas förenta staters regering om sin avsikt att ratificera, i vilket fall ratifikationshandlingarna skall deponeras senast den 1 december 1962.

Då det vid konferensen rådde full enighet om att 1959 års veteavtal fungerat i stort sett tillfredsställande och därför borde läggas till grund för förhandlingarna om ett nytt avtal, skiljer sig det nu föreliggande avtalsförslaget endast i mindre betydelsefulla delar från det nu löpande. Av de sålunda införda nya eller ändrade bestämmelserna torde följande här förtjäna omnämnas.

Avtalets syften anges i den inledande artikeln alltjämt vara att tillförsäkra importländerna tillgång till och exportländerna marknader för vete till skäliga och stabila priser, att befordra utvecklingen av världshandeln, stimulera konsumtionen och bidra till lösningen av överskottsproblemen. Därutöver har i det nya avtalsutkastet betonats överenskommelsens betydelse för det ekonomiska framåtskridandet i underutvecklade länder, bl. a. genom förbättrade hälso- och näringsförhållanden i dessa länder.

I artikel 6 i 1959 års avtal har angivits dels de minimi- och maximipriser som skall tillämpas på baskvaliteten No. 1 Manitoba Northern wheat, dels

principerna för omräkning av dessa priser för andra vetesorter. Till följd av konstaterade ökade produktionskostnader höjdes de nuvarande prisgränserna med 12 1/2 cents i kanadensiskt mynt per bushel. I förslaget till nytt avtal har således minimipriset för baskvaliteten satts till 1,62 1/2 dollar och maximipriset till 2,02 1/2 dollar per bushel, vilket motsvarar omkring 30,90 respektive 38,50 kr/dt. För svenskt vete av normalkvalitet fob svenska hamnar torde avtalets prisgränser komma att motsvara omkring 30 respektive 37 kr/dt. I sammanhanget kan erinras om att nu gällande prisgränser enligt den inhemska jordbruksregleringen är 42,50 respektive 53,50 kr/dt. Härvid bör emellertid beaktas att införselavgiften vid import till Sverige för närvarande är 22,65 kr/dt. I fråga om principerna för omräkning av dessa priser för andra kvaliteter har den för Sverige fördelaktiga förändringen genomförts att minimipriset för svenskt vete skall beräknas med utgångspunkt från cif-priset i vederbörande importhamn i stället för som hittills i brittiska hamnar. Denna förändring förbättrar Sveriges konkurrensläge vid försäljningar till avlägsna marknader då världsmarknadspriset närmar sig avtalets minimipris.

Durumvete skall liksom hittills kvantitativt inräknas i avtalet, men prisgränserna skall inte gälla för sådant vete. En motsvarande bestämmelse har införts i det nya avtalet i fråga om plomberat utsädesvete. I fråga om fodervete har i avtalsförslaget intagits bestämmelser, som reglerar hittillsvarande praxis, vilken inneburit att sådant vete inte skall inräknas i avtalet, såvida det på godtagbart sätt denaturerats för användning till foder. I det nya avtalet har vidare införts en särskild artikel, som reglerar handeln med vetemjöl.

Såsom nyss nämnts deltog Sovjetunionen för första gången i förhandlingsarbetet inför en ny avtalsperiod. Därest Sovjetunionen sedermera ratificerar avtalet, något som för närvarande synes antagligt, innebär detta att alla världens producentländer av någon betydelse deltar i det nya avtalet. Denna omständighet bidrar i sin tur till att förbättra förutsättningarna för Sverige att efterkomma bestämmelserna i avtalets artikel 8, som reglerar handeln för de länder, vilka uppträder både som exportörer och som importörer av vete. I artikeln stadgas bland annat att ett exportland, som importerar vete, så långt det är möjligt skall täcka sitt behov från de övriga exportländerna. I det föreliggande avtalsutkastet har artikeln i relevanta delar överförts oförändrad från 1959 års avtal, vilket ur svensk synpunkt är tillfredsställande med tanke på att Sverige under en följd av år importerat vete från Sovjetunionen.

Det internationella veterrådet skall liksom hittills administrera veteavtalet. Vid förekommande omröstningar inom rådet skall importländerna såväl som exportländerna inneha 1 000 röster, fördelade på de enskilda länderna med hänsyn tagen till omfattningen av dessa länders kommersiella försäljningar under en närmare angiven basperiod. Under förutsättning att Sovjetunionen inträder i avtalet såsom exportland kommer detta att medföra en sänkning av de hittillsvarande exportländernas röstetal. För Sve-

riges vidkommande skulle Sovjetunionens inträde medföra en reduktion av röstetalet från 15 till 10 av exportländernas 1 000 röster. Då även medlemsbidragen till organisationen grundar sig på röstinnehavet, kommer således det svenska bidraget att minska från 7,5 till 5 promille av totalkostnaden. För budgetåret 1962/63 kan därvid det svenska bidraget beräknas till 275 pund sterling. Därtill kommer liksom för närvarande kostnaderna för det egna landets representation i veterrådet och i dess kommittéer.

Det åvilar självfallet staterna i deras egenskap av avtalsslutande parter att tillse, att förpliktelserna enligt veteavtalet uppfylls. För Sveriges del har emellertid förutsatts — såsom hittills skett — medverkan från jordbrukets sida. Från föreningen Svensk spannmålshandel har också uttalats, att man även denna gång är beredd att svara för de gjorda åtagandena. Tillräckliga garantier för att dessa kommer att infrias torde därmed föreligga.

Av vad nu sagts torde framgå, att det nya internationella veteavtalet givits en sådan utformning och förutsatts erhålla en sådan anslutning, att det för Sveriges del torde få anses vara ett intresse att medverka i avtalet. Kungl. Maj:t torde för Sin del nu böra godkänna detsamma. Sedan avtalet under-tecknats bör godkännandet av avtalet underställas riksdagens prövning. På Sverige belöpande andel av veterrådets administrationskostnader ävensom kostnaderna för representationen torde liksom för närvarande böra bestri-das från det å riksstaten under nionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.»

Utskottet

Det nya internationella veteavtal, som nu underställts riksdagens prövning är avsett att gälla under tre år från och med den 1 augusti 1962 till och med den 31 juli 1965. Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen skiljer sig föreliggande avtal endast i mindre betydelsefulla delar från det senast gällande veteavtalet. Avtalets syften anges sålunda alltjämt vara att tillförsäkra importländerna tillgång till och exportländerna marknader för vete till skäligen och stabila priser, att befordra utvecklingen av världshandeln, stimulera konsumtionen och bidra till lösning av överskottsproblemen. Överenskommelsens betydelse för det ekonomiska framåtskridandet i underutvecklade länder har särskilt betonats. Av förändringarna i förhållande till tidigare avtal kan nämnas en höjning av minimi- och maximipriserna för baskvaliteten No. 1 Manitoba Northern wheat samt en för Sverige fördelaktig ändring av reglerna för beräkning av minimipriser för svenskt vete, innebärande att sagda pris skall beräknas med utgångspunkt från cif-priset i vederbörande importhamn i stället för som tidigare i brittiska hamnar.

Genom Sovjetunionens inträde i avtalet såsom exportland sänkes de tidigare deltagande exportländernas röstetal. För Sveriges del innebär detta en reduktion av röstetalet från 15 till 10 av exportländernas 1 000 röster. Samtidigt minskar det svenska medlemsbidraget till internationella veterrådet

från 7,5 till 5 promille av totalkostnaden. För innevarande budgetår beräknas det svenska bidraget till 275 pund sterling.

Utskottet finner att det för Sveriges del är ett intresse att medverka i det nya veteavtalet och förordar därför att riksdagen måtte godkänna detsamma.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna Sveriges anslutning till 1962 års internationella veteavtal.

Stockholm den 13 november 1962

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson, Jonsson, Nord*, Bertil Andersson*, Carl Eskilsson, Hermansson, Mossberger, Gunnar Pettersson och Isacson;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Lindström, fru Lindskog, herrar Arweson, Nilsson i Lönsboda, Östlund, Lundmark*, Trana, Hamrin i Kalmar* och Hedin.

* Ej närvarande vid justeringen.